

Opetus- ja
kulttuuri-
ministeriö

Kirje

SOSIAALI- JA
TERVEYSMINISTERIO

3.5.2021

VN/8566/2021
VN/8566/2021-OKM-16

Jakelussa mainituille

Sosiaali- ja terveysalan korkeakoulutuksen kehittäminen –hankkeen asettaminen

Tausta

Sosiaali- ja terveyspalvelujen uudistaminen edellyttää uutta osaamista ja toimintatapojen uudistamista. Sosiaali- ja terveysalan täydennyskoulutuksen ja tutkintoon johtavan koulutuksen kehittämistä käsiteltiin vuosina 2017-2019 Osaamisella soteen –hankkeessa. Hankkeessa tunnistettiin sosiaali- ja terveyspalvelujen uudistamiseksi tärkeitä kaikille sosiaali- ja terveysalan ammattilaisille yhteisiä osaamistarpeita, joita korkeakoulut ovat jo ottaneet huomioon tutkintoon johtavan koulutuksen kehittämisessä. Sanna Marinin hallitusohjelman mukainen sosiaali- ja terveyspalvelujen uudistus poikkeaa kuitenkin lähtökohdiltaan aiemmasta valmistelusta ja siksi uudistuksen edellyttämiä osaamistarpeita on arvioitava osittain uudestaan.

Osaamisella soteen hankkeessa tunnistettiin useita sekä alempien ja ylempien korkeakoulututkintojen rakenteeseen että jatkuvan oppimisen rakenteeseen liittyviä haasteita, joita hanke esitti ratkaistavaksi jatkotyössä. Kliininen potilastyö ja sosiaalihuollon vaativa asiakastyö edellyttävät uudenlaisia koulutusjatkumojä ja joustavia opintopolkuja erikoisosaamisen kehittämiseksi. Sosiaali- ja terveysministeriön näkemyksen mukaan sosiaali- ja terveysalan erikoistumiskoulutustarjonta ei kaikilta osin muodosta tällä hetkellä työelämän tarpeita vastaavaa kokonaisuutta. Sosiaali- ja terveysalan koulutuksessa tulisi saada riittävästi valmiuksia moniammatilliseen yhteistyöhön, mikä on keskeinen edellytys integroitujen asiakaslähtöisten palvelukokonaisuuksien toteutumiselle.

Sosiaali- ja terveysalan korkeakoulututkinnon suorittaneista merkittäväällä osalla on aiemmin suoritettu saman alan korkeakoulututkinto. Koulutuskysynnän kohdistuminen tutkintoon johtavaan koulutukseen vie koulutuspaikkoja muun muassa nuorilta, joilla ei ole lainkaan korkeakoulututkintoa. Sosiaali- ja terveysalan ammattilaisten koulutusmyönteisyys on vahvuus alan kehittämiselle. Koulutuskysyntä kohdistuu kuitenkin päällekkäisten eli saman

Postiosoite
Postadress
Postal Address
Opetus- ja kulttuuriministeriö

Käyntiosoite
Besöksadress
Office

Puhelin
Telefon
Telephone

Faksi
Fax
Fax

s-posti, internet
e-post, internet
e-mail, internet

PL 29
00023 Valtioneuvosto

Meritullinkatu 10
Helsinki

29 516 001
35 829 516 001

91 359 335
+358 9 135 9335

kirjaamo@minedu.fi

alan ja saman tason tutkintojen suorittamiseen. Osittain tämä johtuu siitä, ettei säänneltyihin tehtäviin ole muita koulutuspolkuja, kuin uuden tutkinnon suorittaminen. Pitkät koulutuspolut eivät koske kaikkia sosiaali- ja terveysalan koulutuksia. Koulutusrakennetta tulisi kehittää siten, että se vastaa työelämän tarpeisiin ja tukee sosiaali- ja terveysalan henkilöstön ammatissa kehittymistä ja työuria. Erityisesti ammattikorkeakoulututkintojen ja yliopistojen sosiaalityön ja terveystieteiden koulutusta on arvioitava kokonaisuutena.

Sosiaali- ja terveysalalla korkeakoulututkintoon johtavassa koulutuksessa on merkittävä määrä harjoittelua. Korkeakoulut, työelämän edustajat ja ammattijärjestöt ovat nostaneet esiin harjoittelupaikkojen saatavuuteen, monipuolisuuteen, toteuttamistapoihin ja harjoittelun laatuun liittyviä kysymyksiä. Harjoittelutoiminnan kehittäminen on pitkälti korkeakoulujen ja alueen työelämän vastuulla. Erityisesti harjoittelupaikkojen saatavuuteen ja laatuun liittyvät kysymykset edellyttävät myös valtakunnallisen tason linjauksia.

Osaamisella soteen –hankkeen loppuraportissa ehdotetaan, että sosiaali- ja terveysalan korkeakoulututkintojen ja jatkuvan oppimisen rakenteen toimivuudesta tulisi toteuttaa laaja kokonaisarvio yhteistyössä työelämän ja ministeriöiden kanssa. Myös sosiaali- ja terveysalan erikoistavasta koulutuksesta tulisi kehittää nykyistä tunnistettavampi kokonaisuus sosiaali- ja terveyspalvelujärjestelmän tarpeisiin. Korkeakoulujen tutkinnoista ja muista osaamiskokonaisuuksista koostuvaa rakennetta tulisi kehittää nykyistä joustavammaksi ja nopeammin osaamistarpeisiin reagoivaksi, esimerkiksi kehittämällä modulaarista rakennetta sekä digitaalisia ja todellisuutta mallintavia pedagogisia ratkaisuja. Soveltuvan sote-alan tutkinnon jo suorittaneilla tulisi olla nykyistä monipuolisempia ja joustavampia koulutuspolkuja koulutuksen ja työelämän välille uusien osaamiskokonaisuuksien saavuttamiseksi. Aiemmin hankitun osaamisen tunnustamista tulisi tehostaa. Samalla olisi arvioitava mahdolliset muutostarpeet kelpoisuuslainsäädäntöön. Työelämän muutoksesta johtuvat sosiaali- ja terveysalan ylemmän ammattikorkeakoulututkinnon uudistustarpeet tulisi ottaa osaksi tätä kokonaisarviota.

Kansallinen koulutuksen arviointineuvosto suorittaa sosiaali- ja terveysalan korkeakoulutuksesta teema-arvioinnin. Arviointi koskee yliopistojen terveystieteiden, sosiaali- ja terveyshallintotieteiden, sosiaalitieteiden ja sosiaalityön koulutusta, ammattikorkeakoulujen sosiaali- ja terveysalan ammattikorkeakoulututkintoon tai ylempään ammattikorkeakoulututkintoon johtavia koulutuksia sekä sosiaali- ja terveysalan korkeakoulutuksen jatkuvan oppimisen tarjontaa ammattikorkeakouluissa ja yliopistoissa. Keskeisiä arvioinnin tarkastelukohteita ovat koulutuksen osaamisperusteisuus, työelämärelevanssi ja jatkuvan oppimisen ja tulevaisuuden osaamistarpeisiin vastaaminen.

Ulkomaisen sosiaali- ja terveysalan koulutuksen suorittaneet tarvitsevat usein täydentävää koulutusta voidakseen saada laillistuksen ja siirtyäkseen osaamistaan vastaaviin tehtäviin suomalaisilla työmarkkinoilla. Koulutustarjonnan ja laillistamisprosessin kehittämisestä on käynnistetty erillinen valmistelu opetus- ja kulttuuriministeriön, sosiaali- ja terveysministeriön ja työ- ja elinkeinoministeriön yhteistyönä.

Hankkeen tavoitteet ja tehtävät

Opetus- ja kulttuuriministeriö ja sosiaali- ja terveysministeriö asettavat yhdessä hankkeen, jonka tavoitteena on alempiin ja ylempiin korkeakoulututkintoihin johtavan koulutuksen ja niitä täydentävän korkeakoulutuksen kehittäminen siten, että sosiaali- ja terveysalan koulutustarjonta vastaa joustavammin yksilöiden ja työelämän tarpeisiin, koulutuspolut tehostuvat, tutkintorakenne ja jatkuvan oppimisen rakenne selkiytyy, työurat pitenevät, osaavan työvoiman saatavuus parantuu ja alan ammattilaisilla on paremmat mahdollisuudet osaamisen jatkuvaan kehittämiseen. Hanketyöryhmä tekee esitykset koulutukseen liittyvän lainsäädännön, rahoituksen ja ohjauksen kehittämiseksi.

Hankkeen tehtävänä on tehdä esitykset seuraavista teemakokonaisuuksista

1. Sosiaali- ja terveysalan tutkintorakenteen (alemmat ja ylemmät korkeakoulututkinnot) ja sitä täydentävän koulutuksen kehittäminen. Tavoitteena on arvioida, millaisia alalle tulemisen edellytyksenä olevia osaamiskokonaisuuksia (perustutkinnot) työelämässä tarvitaan nyt ja tulevaisuudessa ja mikä on perustutkintojen suhde erityisosaamista vaativiin tehtäviin ja niiden edellyttämään koulutukseen. Tutkintorakenteen tarkastelun painopisteenä ovat ammattikorkeakoulututkinnot ja yliopistojen terveystieteiden ja sosiaalityön koulutus. Tarkasteluun sisältyvät niin kutsuttujen kaksoistutkintojen koulutusrakenteeseen liittyvät kysymykset (sairaanhoitaja – kättilö, sairaanhoitaja – terveydenhoitaja, sairaanhoitaja -

ensihoitaja). Tarkastelu ei kata tohtorin tutkintoa. Ehdotukset kuntoutusalalle suuntautuvien korkeakoulututkintojen rakenteen kehittämisestä tehdään yhteistyössä kuntoutuksen koulutuksen ja tutkimuksen kehittämisfoorumin kanssa.

2. Valtakunnallinen jatkuvan oppimisen rakenne sosiaali- ja terveysalalla. Osana tätä arvioidaan muiden ohella ammattikorkeakoululain ja yliopistolain nojalla järjestettävän erikoistumiskoulutuksen, täydennyskoulutuksen ja ylemmän ammattikorkeakoulututkinnon tehtäviä ja perustutkintoa täydentävän koulutuksen rahoitusta. Tavoitteena on arvioida, millaisiin asiantuntijatasoon ja erikoisosaamisen ammatteihin ja vakiintuneisiin tehtäviin tuleminen edellyttää aiemmin suoritettua korkeakoulutusta ja täydentävää koulutusta ja millaisin koulutusmallein näihin tarpeisiin on vastattava. Tehtävään sisältyy muun muassa psykoterapeuttien ja muiden mielenterveystyöhön tarvittavien ammattilaisten koulutusmallien tarkastelu. Lisäksi tehtävänä on arvioida korkeakoulun ja työntäjän yhteistyötä, työnjakoa ja roolia kouluttajana ja tehdä tätä koskevat esitykset.
3. Sosiaali- ja terveyspalvelujen rakenneuudistuksen ja Tulevaisuuden sosiaali- ja terveyskeskus -ohjelman tavoitteiden tukeminen osaamista vahvistamalla. Ehdotukset tehdään aiemman valmistelun ja sosiaali- ja terveysministeriön uuden tilannearvion pohjalta yhteistyössä sosiaali- ja terveyspalvelujen uudistamisen valmisteluryhmien kanssa. Tavoitteena on arvioida, miten sosiaali- ja terveyspalvelujen uudistamisen tavoitteisiin ja Osaamisella soteen -hankkeessa tunnistettuihin osaamisen kehittämistarpeisiin vastataan koulutusrakenteita uudistamalla sekä koulutuksen ja työelämän oppimispolkuja, pedagogisia ratkaisuja ja oppimisympäristöjä kehittämällä.
4. Sosiaali- ja terveysalan korkeakoulutuksen harjoittelun kehittäminen. Tavoitteena on arvioida kehittämistarpeita erityisesti harjoittelun laadun, saatavuuden, oppimisympäristöjen ja pedagogisten ratkaisujen näkökulmista.
5. Sosiaali- ja terveysalan korkeakoulutuksen vetovoima ja tarvittavat ehdotukset.

Toimikausi ja määräaika

Työryhmän toimikausi on 10.5.2021-28.2.2023. Hankkeen keskeiset esitykset annetaan opetus- ja kulttuuriministeriölle ja sosiaali- ja terveysministeriölle vuoden 2022 loppuun mennessä. Hanke julkaisee väliraportin vuonna 2021. Hankkeen loppuraportti julkaistaan vuonna 2023.

Hankkeen organisointi

Hankkeella on ohjausryhmä ja hanketyöryhmä. Hanketyöryhmä valmistelee esitykset hankkeen tehtäväksi annetuista teemakokonaisuuksista. Hanketyöryhmään nimetyt opetus- ja kulttuuriministeriön ja sosiaali- ja terveysministeriön virkamiehet muodostavat hankkeen sihteeristön.

Hanketyöryhmä voi muodostaa alatyöryhmiä ja koota laajapohjaisia asiantuntijaryhmiä tukemaan hankkeen valmistelua. Hanke toteutetaan vuorovaikutuksessa Valviran, tutkijoiden ja keskeisten sidosryhmien kanssa. Hanke voi tuottaa työnsä tueksi selvityksiä. Opetus- ja kulttuuriministeriö hankkii kehittämishankkeen tueksi selvityksen sosiaali- ja terveysalan tutkintorakenteen ja sitä täydentävän koulutuksen toimivuudesta.

Ohjausryhmä

Ohjausryhmä ohjaa hanketta kokonaisuutena ja virkamiesvalmistelua. Ohjausryhmän puheenjohtajana toimii johtaja Birgitta Vuorinen, opetus- ja kulttuuriministeriö ja varapuheenjohtajana osastopäällikkö Satu Koskela, sosiaali- ja terveysministeriö. Ohjausryhmän muita jäseniä ovat ylijohtaja Atte Jääskeläinen, opetus- ja kulttuuriministeriö ja johtaja Jaska Siikavirta, sosiaali- ja terveysministeriö.

Hanketyöryhmän jäsenet ja varajäsenet

puheenjohtaja, opetusneuvos Sanna Hirsivaara, opetus- ja kulttuuriministeriö

varapuheenjohtaja, sosiaalineuvos Juha Luomala, sosiaali- ja terveysministeriö

rehtori Mervi Vidgrén, Savonia-ammattikorkeakoulu/Arene ry

varajäsenenä yliopettaja Jari Helminen, Diakonia-ammattikorkeakoulu/ Arene ry

rehtori Riitta Konkola, Metropolia Ammattikorkeakoulu/ Arene ry

varajäsenenä johtaja Salla Seppänen, Laurea -ammattikorkeakoulu/ Arene ry

rehtori Kati Komulainen, Vaasan ammattikorkeakoulu/ Arene ry

varajäsenenä johtaja Tuula Kilpinen, LAB-ammattikorkeakoulu/ Arene ry

yliopistonlehtori Jari Lindh, Lapin yliopisto/ Unifi ry

varajäsenenä professori Aini Pehkonen, Itä-Suomen yliopisto/Unifi ry

professori Sanna Salanterä, Turun yliopisto/ Unifi ry

varajäsenenä professori Maria Kääriäinen, Oulun yliopisto/ Unifi ry

johtajaylihoitaja Heljä Lundgrén-Laine, Keski-Suomen sairaanhoitopiiri

sosiaalityön palvelujohtaja Anu Salonen, Kymenlaakson sosiaali- ja terveystalouden kuntayhtymä

ylilääkäri Tiina Merivuori, Kanta-Hämeen keskussairaala

tutkimuspäällikkö Juha Kurtti, Tehy ry

varajäsenenä koulutuspoliittinen asiantuntija Kirsi Coco, Tehy ry

erityisasiantuntija Alpo Heikkinen, Sosiaalialan korkeakoulutettujen ammattijärjestö Talentia ry

varajäsenenä erityisasiantuntija Jaana Manssila, Sosiaalialan korkeakoulutettujen ammattijärjestö Talentia ry

erityisasiantuntija Jaana Viemerö, Kuntaliitto

edunvalvontajohtaja Tuomas Mänttari, Hyvinvointiala HALI ry

varajäsenenä johtaja Arja Laitinen, Hyvinvointiala HALI ry

työelämän kehittämisen asiantuntija Anna Kukka, KT Kuntatyönantajat

varajäsenenä osaamisen kehittämisen asiantuntija Sanja Mursu, KT Kuntatyönantajat

aluekoordinaattori Juha Fränt, Terveiden ja hyvinvoinnin laitos

varajäsenenä yksikönpäällikkö, ylilääkäri Anu Niemi, Terveiden ja hyvinvoinnin laitos

arviointiasiantuntija Mira Huusko, Kansallinen koulutuksen arviointikeskus

opetusneuvos Katri Tervaspalo, opetus- ja kulttuuriministeriö

lääkintöneuvos Kaisa Halinen, sosiaali- ja terveysministeriö

neuvotteleva virkamies Marjukka Vallimies-Patomäki, sosiaali- ja terveysministeriö

erityisasiantuntija Anne Kanto-Ronkanen, sosiaali- ja terveysministeriö

johtaja, lääkintöneuvos Taina Mäntyranta, sosiaali- ja terveysministeriö

Hanketyöryhmän kokoonpanossa ei toteudu naisten ja miesten välisestä tasa-arvosta annetun lain (609/1986) 4 §:ssä säädetyt vaatimuksen julkisen hallinnon ja julkista valtaa käyttävien toimielinten kokoonpanosta. Sosiaali- ja terveystalouden toimiala on naisemmistöinen (86 %, Tilastokeskus 2019). Hanketyöryhmä edustaa keskeisiä sidosryhmiä ja sosiaali- ja terveyshuollon palvelujärjestelmän asiantuntijoita. Jäseniä ehdottavat organisaatiot eivät ehdottaneet jäseniksi riittävästi miespuolisia edustajia.

Ohjausryhmän ja hanketyöryhmän sihteereinä toimivat opetus- ja kulttuuriministeriön ja sosiaali- ja terveysministeriön hankkeeseen nimeämät virkamiehet.

Opetus- ja kulttuuriministeriö vastaa hanketyöryhmän ja ohjausryhmän teknisestä tuesta.

Kustannukset

Hankkeen kulut maksetaan talousarviotililtä 29.40.20.1. Matkakulujen osalta toimitaan valtion matkustussäännön ohjeiden mukaisesti.

Tiede- ja kulttuuriministeri

Annika Saarikko

Perhe- ja peruspalveluministeri

Krista Kiuru

Opetusneuvos

Aija Töytäri

Jakelu Hankkeen ohjausryhmän ja hanketyöryhmän jäsenet

Tiedoksi Kansliapäällikkö Anita Lehtikainen, opetus- ja kulttuuriministeriö
Kansliapäällikkö Kirsi Varhila, sosiaali- ja terveysministeriö
Erityisavustaja Markus Ylimaa, opetus- ja kulttuuriministeriö